

Beslut om ändring av föreskrifter mm för naturreservatet Tjärö i Karlshamns kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm om nytt syfte och nya föreskrifter enligt nedan för naturreservatet **Tjärö**.

De föreskrifter som fastställts i länsstyrelsens beslut den 5 april 1976 (dnr 11.121-2006-74), ska upphöra att gälla när detta beslut vinner laga kraft. Detsamma ska gälla det som i nämnda beslut har bestämts om reservatets syfte.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Tjärö
Kommun	Karlshamn
Socknar	Åryd
Lägesbeskrivning	Ca 2 km SV om Järnavik, i nordöstra delen av Hällaryds skärgård
Kartblad	3F5a Guö
Naturgeografisk region	Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Natura 2000 – beteckning	SE0410043 Tjärö SE0410043 Tjärö-Bockön-Eriksberg (del av)
Fastigheter	Tjärö 1:2, 1:4, 1:5, 1:8 och 1:9
Markägare	Tjärö Guö Konferens och Restaurang AB
Nyttjanderätter	-
Servitut	Transformatoriosk för fastigheterna Hallandsboda 1:82, och Härnäs i Olofströms kommun 1:94 (ägare E.ON Elnät Sverige AB)
Samfälligheter	-
Areal	Totalt 306 ha, varav 83 ha land och 223 ha vatten
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Enligt beslutet 1976-04-05 om bildande av naturreservatet Tjärö var syftet med reservatet Tjärö ”att för friluftslivet och den kulturellt-vetenskapliga naturvården säkerställa en värdefull del av den mellanblekingska skärgården”.

Nytt syfte med naturreservatet Tjärö är att:

- bevara områdets biologiska mångfald både på land och i marin miljö,
- bevara och vårda värdefulla livsmiljöer med naturtyper enligt EU:s habitatdirektiv i gynnsamt tillstånd, med växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer, inom den del av reservatet som omfattas av Natura 2000,
- skydda och bevara känsliga arter listade i EU:s habitatdirektiv samt rödlistade och andra för Blekinge ovanliga arter,
- skydda värdefulla naturmiljöer med geologiska formationer som uppkommit genom påverkan av inlandsisen,
- trygga tillgången till ett för friluftslivet betydelsefullt område i skärgårdsmiljö samt tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv som kan ge rika natur- och kulturupplevelser och erbjuda en tilltalande landskapsbild.
- tillgodose friluftslivets behov av rastplatser, stigar och vandringsleder samt förhöjningsplatser för båtar.

Beskrivning av området

Tjärö är en karaktäristisk del av den mellanblekingska skärgårdsbygden, med ett småbrutet kulturpräglat landskap med lång hävdkontinuitet, ädellövskogar och sprickdalslandskapets rundhällar och klippstränder. Berggrunden består av Karlshamnsgranit och jordarna är bitvis blockrika. Tjärö är av geologiskt intresse främst genom förekomsten av de vackra, av inlandsisen slipade rundhällarna. Öns högsta punkt ligger ca 20 m ö h.

Tjärö har haft bofast befolkning åtminstone sedan 1600-talets mitt, men fornlämningar visar att området använts av människor betydligt längre. Vid laga skiftet år 1834 fanns sex gårdar på ön, som sammanlagt brukade ca 2,5 hektar åker och 17 hektar äng. I början av 1900-talet dominerade åkerbruket, medan det endast fanns några mindre ängsytor kvar. Jordbruk bedrevs på ön fram till början av 1950-talet. Därefter har markerna hållits mer eller mindre öppna genom betesdrift och med röjningar. Tjärö ägdes mellan 1939 och 2008 av Svenska Turistföreningen, som också drev en turiststation med vandrarhem och gästhamn på ön. Tjärö är ett mycket populärt besöksmål, och har färjeförbindelse med fastlandet. På den tidigare platsen för Tjärö by är Tjärö Restaurang & Marina belägen (f d Tjärö Turiststation). Stora delar av öns byggnadsbestånd utgörs av äldre hus som tidigare funnits på platsen eller dithörts.

Dagens landskap är varierat med öppna och trädklädda betesmarker, klipphällar samt ekdominerade dungar och skogar. I trädsiktet finns även ask, alm, lind, avenbok, bok, oxel, asp, björk, säl, tall och gran. Hamlingspräglade träd vittnar om äldre tiders markanvändning. Busksiktet är artrikt, och innehåller bl a hassel, rönn, vildapel, hagtorn, slån, en och flera arter av rosor, däribland den rödlistade flikrosen som är spridd på norra halvan av ön. I fältsiktet finns bland annat Adam och Eva, nattviol, småfruktig jungfrukam och den rödlistade arten låsbräken. På mindre strandängsytor växer blåsäv, havssälting och gulkämpar. Enligt inventeringsuppgifter från år 1974 hade då 410 kärlväxter påträffats på ön.

På Tjärö finns ett stort antal skyddsvärda träd. På en del av dem har påträffats bl a grå skärelav (rödlistad som NT, "nära hotad") samt signalarter som lönnlav, guldlockmossa och fällmossa.

Flera ovanliga vedlevande svampar har påträffats på ön, bland annat blekticka (NT), samt rodnande ticka som växer på gammal säl.

Sydväst om Tjärö ligger den lövskogsklädda Björkeholmen som tidigare beteshävdats med får. Betet upphörde dock för ett antal år sedan. Övriga öar inom området är mindre och utgörs till stora delar av hållmarker med visst inslag av träd- och buskvegetation. På Tjärö och de kringliggande öarna finns ett rikt djurliv, där särskilt fågellivet utmärker sig. De mindre öarna är viktiga häckningslokaler för bl a grågås, ejder (NT), gråtrut (NT) och fiskmå. Även mindre hackspett (NT) förekommer på Tjärö.

Vattenområdet inom naturreservatet har en relativt stor utbredning av marina biotoper som är ekologiskt värdefulla, t ex tångbälten och ålgräsängar. Fastsittande blåstång dominerar hårbottenarna inom området, men förekommer rikligt även i lösiggande form. Sågtång, samt rödalger fjäderslick, ullsläke och gaffeltång (kräkel) växer relativt rikligt kring Garnbodskär och Älleskär i naturreservatets södra del.

Skälen för beslutet

Tjärö naturreservat är av gemenskapsintresse i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 där Tjärö dels ingår enligt habitatdirektivet (SE0410134) och dels utgör del av området Tjärö-Bockön-Eriksberg (SE0410043) enligt fågeldirektivet. Följande naturtyper som ingår i det ekologiska nätverket finns i området (kortnamn):

1110, *Sublittoral sandbankar*
1160, *Vikar och sund*
1170, *Rev*
1620, *Skär i Östersjön*
1630, *Strandängar vid Östersjön*
5130, *Enbuskmarker*
6270, *Silikatgräsmarker*
8230, *Hållmarkstorräng*
9070, *Trädklädda betesmarker*
9190, *Näringsfattig ekskog*

Förekommande arter enligt fågeldirektivet inom Natura 2000-området Tjärö-Bockön-Eriksberg (SE0410043) är salskrake, havsörn, brun kärrhök, fiskgjuse, trädlärka, höksångare och törnskata. Av dessa förekommer salskrake, havsörn och törnskata inom Tjärö naturreservat, de två förstnämnda som rastande/övervintrande, törnskata som häckande.

Naturreservatets stränder omfattas av generellt strandskydd (100 m).

Tjärö ingår i område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken (NK 8 Eriksberg-Tjärö-Järnavik-Tärnö). Ön ingår även i område av riksintresse för friluftslivet (FK 4).

De marina miljöerna runt Tjärö är representativa för Blekinges skärgård, och utgör en viktig länk i det nationella nätverket av marina skyddade områden. Inom reservatet finns bl a ekologiskt viktiga biotoper som hårbottenar med blåstångbälten och sandbottenar med ålgräsängar.

Tjärö är ett viktigt område för friluftslivet, dels som strövområde och dels för fritidsbåtagare.

Naturreservatet Tjärö bidrar till att uppfylla miljömålen: *Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv och Hav i balans samt levande kust och skärgård.*

Tjärö avsattes som naturreservat 1976, med syftet ”att för friluftslivet och den kulturellt-vetenskapliga naturvården säkerställa en värdefull del av den mellanblekingska skärgården”, en formulering som var vanlig i reservatsbeslut under 1970-talet. Även föreskrifterna var formulerade efter dåtidens skyddsbehov. Reservatsbeslutet från 1976 är i flera avseenden föråldrat och bristfälligt. Det är därför lämpligt att både ändra beslutet och samtidigt fastställa en ny skötselplan för reservatet.

Enligt 7 kap 7 § miljöbalken får bl a länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 4-6 §§, d v s beslut om naturreservat, om det finns synnerliga skäl. Detsamma gäller för ändringar i de föreskrifter som meddelats om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde inom reservatet. Synnerliga skäl kan vara att reservatet inte längre har kvar och rimligen inte kan återfå de värden som det avsåg att bevara.

En ökad frihet för fastighetsägaren att inom skötselområde 3 utföra ny-, till- och ombyggnader, ledningsdragningar, stig- och vägdragningar mm, kan inte anses strida mot reservatets syfte eller riskera att skada några naturvärden. Det aktuella skötselområdet är avgränsat till att omfatta det verksamhetsområde där all befintlig bebyggelse är samlad, och där naturvärdena är begränsade. Även öns viktigaste angöringsplatser är belägna inom området. Skötselområdets värde består främst av att det utgör en knutpunkt för öns besökare och därmed också tillgodoser syftet med naturreservatet, med avseende på friluftslivet.

Länsstyrelsen anser därmed att det finns synnerliga skäl att ändra föreskrifterna så att fastighetsägaren inom skötselområde 3 ges större frihet att vid behov göra de ombyggnader och åtgärder som behövs för att utveckla verksamheten, till gagn för den besökande allmänheten.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet.

1 § *Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet inom reservatet att:*

1. uppföra ny byggnad eller utföra tillbyggnad,
2. uppföra annan ny anordning eller anläggning,
3. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär, såsom att borra, spränga, gräva, schakta, fylla ut eller dika,
4. anordna upplag,
5. avverka levande eller döda träd och buskar och/eller bortföra ved,
6. så eller plantera träd och buskar,
7. inplantera för området främmande växt- eller djurart,
8. tillföra kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller växtnäringssämnen,
9. dra fram mark- eller luftledning,
10. anlägga nya vägar och stigar,
11. använda parasitbekämpningsmedel t.ex. avermectiner, som utsöndras med spillningen och är skadligt för insekter,
12. bedriva jakt, annat än skyddsjakt på t ex mink och vildsvin.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter inom reservatet

2 § *Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:*

1. uppsättande av informationstavlor om naturreservatet,
2. inom skötselområde 1 (naturbetesmarker): beteshävd, och röjning och utglesning, samt vid behov slåtter inom skötselområde 1c, inom skötselområde 2 (holmar och skär): röjning vid behov, inom skötselområde 3 (bebyggt område): röjning och utglesning, årlig beteshävd av gräsmarkerna och av vassområdet vid Maren, samt hamling av askarna vid Maren ca vart 3-6:e år,
3. uppföljning av områdets skötsel, samt miljöövervakning.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom reservatet.

3 § *Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet inom reservatet att:*

1. otillbörligt störa djurlivet,
2. skada växande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt, eller bortföra död ved,
3. medföra lösspringande hund,
4. framföra cykel, annat fordon eller rida, annat än på väg,
5. tälta, annat än på angiven tältplats i ett dygn,
6. göra upp eld eller använda engångsgrillar annat än i iordningställd eldplats,

7. inom ett avstånd av 150 meter från huvudön Tjärös strandlinje framföra motorbåt med högre hastighet än 5 knop,
8. tömma båttoaletter i havet,
9. fänga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,

Vidare är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att;

9. bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning eller installation av utrustning,
10. sätta ut fällor för insamling av ryggradslösa djur samt att plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än vad som rimligen behövs för artbestämning,
11. nyttja området för tävling, övning eller annan aktivitet som kan inverka störande på naturmiljön eller det rörliga friluftslivet,
12. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, snitslar, inskrift eller därmed jämförlig anordning,

Undantag från föreskrifter

4 § *Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för:*

- utövande av nyttjanderätter och servitut eller underhåll och reparationer av befintliga ledningsnät och andra anläggningar enligt gällande servitut och nyttjanderätter.
- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B1-3 ovan.
- fastighetsägaren att inom skötselområde 3, med beaktande av natur- och kulturmiljövärdena, utföra de ny-, till- och ombyggnader, ledningsdragningar, stig- och vägdragningar, informationsskyltningar samt övriga anordningar som krävs för drift och utveckling av turist-, hotell-, restaurang- och konferensverksamheten, samt vid behov rensa befintliga diken.
- innehavare av särskild rätt till fastigheter eller innehavare av annan rätt att utnyttja sina rättigheter.

Fiskerättigheter påverkas inte av reservatsföreskrifterna.

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap. 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bl a:

- 7 kap 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.
- strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap 15 § miljöbalken.
- föreskrifterna i lagen (1998:950) om kulturminnen.

- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförfordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Fastställelse av ny skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen en ny skötselplan för naturreservatet

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen. Reservatets gräns ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Ärendets beredning

Tjärö naturreservat bildades 1976 efter en framställan från den dåvarande ägaren Svenska Turistföreningen. Naturreservatet förvaltades av STF, på uppdrag av länsstyrelsen och i samråd med dåvarande Skogsvårdsstyrelsen.

Hösten 2007 inventerade Högskolan i Kalmar, på uppdrag av länsstyrelsen, makrovegetationen inom vattenområdena tillhörande naturreservaten Eriksberg, Eriksbergs stränder, Bockö-Mjöo och Tjärö. Syftet var att ta fram underlag för eventuella framtida marina naturreservat. Resultaten visade att de undersökta vattenområdena hade riklig förekomst av makrovegetation i nästan hela området, ner till ca 6 m djup, och att intressanta biotoper som hårbottenar med blåstångsbälten och sandbottenar med bandtång (ålgräs) var rikligt utbredda.

År 2008 blev Tjärö Restaurang & Marina AB (numera Tjärö Guö Konferens och Restaurang AB) ny ägare till de fastigheter som ingår i naturreservatet. Den tidigare turiststationen har ersatts med en restaurang-, hotell- och konferensanläggning. I november 2009 inkom fastighetsägaren med en begäran till länsstyrelsen om att ändra gränserna för såväl de berörda Natura 2000-områdena som för naturreservatet. Ägaren yrkade på att ett område runt bebyggelsen, som motsvarade skötselområde A i den hittills gällande skötselplanen (skötselområde 3 i den nya skötselplanen), skulle undantas från naturreservatet och dessutom tas bort från Natura 2000. Det motiv som angavs var att ett sådant undantag skulle underlätta driften och utvecklingen av ägarens verksamhet på ön, dels turist-, hotell- och konferensverksamheten, till gagn för den besökande allmänheten. Länsstyrelsen föreslog i december 2011 till Naturvårdsverket att bebyggelseområdet på Tjärö skulle tas bort från Natura 2000-området. Regeringen beslutade den 9 augusti 2012 i enlighet med länsstyrelsens förslag. Markägaren tog under 2011 tillbaka sitt yrkande på att reservatsbeslutet skall upphävas för bebyggelseområdet, och föreslog i stället att länsstyrelsen skulle revidera beslutet och skötselplanen.

Ett förslag till nytt beslut och ny skötselplan har skickats på remiss i november 2012. Yttranden har inkommit från fastighetsägaren, Karlshamns kommun, Havs- och Vattenmyndigheten, SGU och Naturskyddsföreningen Karlshamn. Ingen har haft något att erinra mot länsstyrelsens förslag att ändra syfte, föreskrifter mm för reservatet.

Beslutets giltighet

Detta beslut gäller den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § MB träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

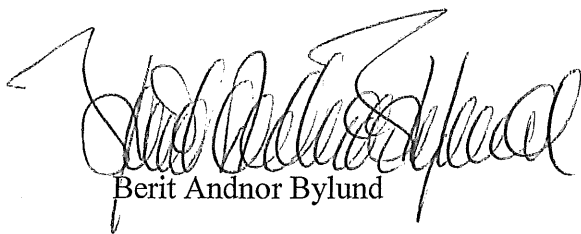
Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

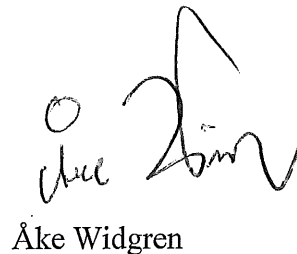
Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Berit Andnor Bylund.

I beslutet har även deltagit länsassessor Anita Möller, bebyggelseantikvarie Anna-Karin Skiöld, naturvårdshandläggare Ingegerd Erlandsson samt områdesskyddssamordnare Åke Widgren, den sistnämnde som föredragande.

Berit Andnor Bylund

Åke Widgren

Kungöres i länets författningssamling och ortstidning.

Bilagor:

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med skötselområden och anordningar för friluftslivet
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar